

onopgevoed als
muziek eerst dan
als er woorden
te gold zij voor

idige muziek ont-
trad, vervreemd-
t volk, uitgezon-
van den dans,

g met het woord
— daarentegen
verking, en van-
passion een zoe-
n zoovelen zich
tamen.

alles van hem,
vormt, is „pro-
re taal en geen
sch concert, een
ga, waarbij zij
haar verklaart

in of meer diepe
oorders tweee-
passion optreedt,
listisch dezelfde
indere, niet van
tken, daarin tot
het onderwijst,

J. Z.

EN
RWUS

le aandacht op
middelen voor

un leermiddelen
Daar worden
meer we ze bij
un, of eens uit-

ug. Het School-
lagen georgani-
middelen, ge-
lijks van de ver-
daand een inte-
drom van kaar-
nderdeelen van
schiedenis. Wij
oeger, te behel-
itsche kaarten,
gaven, die mee

voorraad van
kheid en leven-
t verhalen van
t kleeddracht
eigenaardigheid
e van het land-
dat zoo velen
gen en er daar-
tik van kunnen

un leer- en lees-
chiedenis voor-

dit moois nog
ing van menige
w van nieuwe
die lokaliteiten
r onderricht in
n en waar heel
a, maar de aant-
en plaat laat

Het deed mij
redikant op de
er bestellingen
Zulke dingen
nst. Onbekend
neer menigeen
ordt, zou hij er

wie eens kan,
naken, de leer-
m Amsterdam.
Zonder twijfel
ruiken van de
levendige ver-
jes. Men heeft
neel geheugen
uden van onze
temming wordt
in ongunstiger
toeten we alles
i, om bij ons
aanschouwelijk
pgeweekte stem-
at van eeuwig

G. MEIMA

PERSSCHOUW

„Secte en mouterij“.

In het verslag van de verleden week door ons met een enkel woord genoemde rede van Prof. Waterink, werd gezegd, dat de N.S.B. geen secten en mouterijen in kerken en wereld-regering wenscht aan te richten. Men kan tegen deze bewering reeds opponeeren onder verwijzing naar officiële papieren van de N.S.B. Misschien is het goed, ook eens te wijzen op volgende passus uit een stroombiljet dat in den nacht van 31 October—1 November 1935 te Utrecht huis aan huis bezorgd is. Boven het biljet stond:

Nationaal-Socialistische Beweging
in Nederland

Algemeen Leider: Ir. A. A. Mussert
Hoofdkwartier: Oude Gracht 354 — Utrecht.

Het is dus een officieel papier. En het fraaie stuk eindigt aldus:

Maar wij passen er voor om onze zo-
nen en onze mannen te offeren voor
belangen, die met de verdediging van
ons volk en onzen bodem niets uit-
staande hebben.

DAARVOOR GEEN MAN EN GEEN CENT.

Eén van beide: dit is humbug, of het is werkelijk
gemeend. Maar zelfs wanneer het humbug is, richt het
„mouterij“ aan in een „wereldlijke regering“.

Ophitsing tot moord.

In „Volk en Vaderland“ van 10 Augustus j.l. schreef
iemand, die zich noemt „Een Gereformerd N.S.B.-er“,
het volgende:

Gij, christelijke vakbonden — tot u richt ik het
woord.

Niet de communisten, maar gij zijt het, die Gods
heiligdom hebt verwoest met uw helsche, satanische
boosheid.

Als eens de dag van Mussert komt, dan zal er,
door Gods genade, één kreet door onze landen gaan:
„Vervloekt zult gij zijn met al wat uit
u en van u is. God zij uw ziel genadig.“

De goede God schenke ons arme volk die genade,
dat deze groote dag speedig daar zij.“

Het „Grafisch Orgaan“ schreef d.d. 28 Augustus
daarover het volgende:

„Wij zijn voor de vrijheid van drukpers. Toch
stellen wij ons de vraag of een openbare ophitsing
tot moord niet een weinig gaat buiten de grenzen van
hetgeen geoorloofd is. Zelfs al wordt die opwekking
ondertekend met „Een gereformeerde“ en al wordt
de volvoering van het moordproces uitgesteld totdat
„de dag van Mussert“ is aangelicht, gaat het ons toch
wat te ver.“

Op zijn beurt schrijft „De Christelijke Ambtenaar“,
dat „De Gids“ van 3 October ironisch (let daar wel op)
uitsprak, dat het „Grafisch Orgaan“ zich vergiste, want,
zoo schreef dan „De Gids“:

„Hier is geen sprake van openbare ophitsing tot
moord. Want als de dag van Mussert gekomen zal
zijn, dan is het uit de weg ruimen van de „christelijke
vakbonden“ volstrekt geen moord. Dat is dan een vol-
komen legale rechtspleging. Heeft iemand in Duitsch-
land, we mogen misschien niet zeggen er aan ge-
dacht, maar 't uitgesproken, dat b.v. het in 1934
zonder vorm van proces uit de weg ruimen van
Röhm, Von Schleicher, etc., moord was? Natuurlijk
niet. Zoo iets is in de nationaal-socialistische staat
volkomen legaal!“

Intusschen bedenke men wel, dat de ondertekening
„Een Gereformerd N.S.B.-er“, nog niet behoeft te
betekenen, dat inderdaad een lid der Gereformeerde
Kerken aan het woord is.

Gebod, meditatie, concentratie.

We ontvingen enkele stukken inzake een gerefor-
meerd kerkeraad, die de zusters had opgewekt, mee-
te doen aan een gebedsuur, als waarover in „Het Week-
blad“ (a.r. orgaan voor de Zaanstreek) Ds D. Broer
het volgende schrijft:

En nu denk ik aan de wijze, waarop in de neutrale
pers voor de gebedsure, door de Keizerin van Abes-
sinie bedoeld en gevraagd, reclame is gemaakt.

Reclame, ja; anders kan ik het niet noemen.
Met enige, soms met veel, ophef werd nu, bij in-
gebreke-blijven van andere middelen, het gebed als
middel aanbevolen.

Ergens in deze vorm, dat de menschen werden op-
gewekt tot voldoen aan de uitgedane oproep, door
„gebed, meditatie, bezinning en concentratie“ inzake de vrede.

Men ziet: elk wat wils!
Gebed — voor wie daaraan gewoon is, en waarde
hechten mocht. Over de waarde-zelf laat de oproep
zich niet uit: we zijn neutraal!

Wie meer meditatief-aangelegd mocht zijn, (rooms
of theosofisch, dat doet er minder toe), kan z'n keuze
doen in de richting van „meditatie“.

Wie van conferentie-geest doortrokken is, en bij
voorkoor zwaarwichtige termen bezigt, kan bij „be-
zinning“ terecht.

En menschen a la Dalmeyer en Coué kunnen hun
hart ophalen aan „concentratie“.

Zo vangt men allen op, die van „vredeswil“ be-
zield zijn.

En plaatst maar zonder blikken of blozen al deze
bemoelingen, vermoelingen en betrachtingen naast
elkaar.

Die nevenschikking is veelzeggend. Is typerend voor
de geest van onze tijd. Waarom zou de bezinning van
de denkende en willende mens (van goeden wille,
d.i. van vredeswil, beheerst), van minder waarde en
kracht zijn, dan het gebed der „godsdiensigen“?

Elk draagt op zo'n manier toch het zijne bij tot....
de vrede der volkeren. Wij menschen hebben nu een-
maal een verschillende aanleg. De één is godsdiensig,
— de ander „doet er niet aan“.

Even later:

De Kerk heeft zichzelf te zijn, in getrouwheid aan
de waarheid; in getrouwe dienst van God; in dienst
der gebeden ook, voor alle nood der christenheid en
der ganse wereld.

Maar dan niet op bevel van die wereld, die God
vergeet, of die, als ze eens per gratie (in de nood)
aan Hem gedenkt, dat niet doet om Hem te dienen,
maar om van God gediend te worden.

We zullen de aangeboden stukken tegen dien kerke-
raad nu maar verder laten liggen en volstaan met over-
name van wat Ds Broer schrijft.

Sociale bemoeienis, buiten „godsdiensige geschillen“ om.

De tucht over N.S.B.-leden is aan de orde, men weet
het. Hoe praktisch in de N.S.B. zelf opgetreden wordt,
leert volgende passage uit „Het Arbeidsfront“, „strijd-
blad voor de Nationaal-Socialistische Beweging in Ne-
derland“. Het gaat over de staking in Tilburg. Titel:
„Wat wil de N.S.B. van en voor den arbeider?“ Men
oordeelt:

„Het Arbeidsfront“ heet ons blaadje. Een werkelijk
arbeidsfront willen en zullen wij vormen en wij
roepen alle eerlijke Nederlandsche werkers van hand
en hoofd op om daaraan deel te nemen. Dan kunnen
wij waarlijk front maken tegen al wat onrecht is;
wanneer wij allen het eens zijn, als Nederland-
sche kameraden strijdende voor ons
aller gemeenschappelijk belang en niet
ziende naar wat ons verdeelt op gods-
diensig terrein en niet luisterende naar poli-
tieke ophitsers, die om hun eigen belang te dienen,
ons voor hun karretje willen spannen.

We hebben de menschen eindelijk leeren zien, dat
sociale arbeid nimmer los te maken viel van de chris-
telijke belijdenis. Wat blijft er hier van over? Wie nog
onzeker zijn mocht, leze verder:

De vorming van vakverenigingen als strijdorgani-
saties tegen liberaal-kapitalistische werkgevers, die
gespeend waren van alle sociaal gevoel, was nood-
zakelijk. Ook wij willen dat. Maar wij willen die vak-
verenigingen zien als het prachtige materiaal, waar-
mee wij den corporatieven Nederlandschen nationaal-
socialistischen staat zullen opbouwen. Het mogen
geen instrumenten zijn in de handen van marxistische
en andere politieke struikrovers, die ze misbruiken
ten dienste van het algemeen belang schadelijke oog-
merken. Wij willen de politieke leiders
der vakverenigingen verwijderen en
hen vervangen door eerlijke Neder-
landsche vakmensen, vrij van poli-
tieke besmetting, zooals ons corpo-
ratieve systeem dat eischt!

Ook de vakbonden gelijkgeschakeld dus! „De politieke
leiders der vakverenigingen“ weg; d.w.z. ook de chris-
telijke!

Godsdienst en politiek gescheiden! Barth, en daarna
ook N.S.B. En dan congressen en kerktocht remmende
betoogen, — en intusschen denkt men in de lijn van
Kuyper te blijven!

K. S.

BOEKBESPREKING

Niet in Gods Woord gegrond. Bezwaren tegen
het boek van Ds H. L. Both „Arbeiders in Zijn
Oogst“. Door L. Roorda, Conr. Chr. Lyceum. —
Uitgave J. H. Kok N. V., Kampen, 1935.

Reeds is met een enkel woord in ons blad erover ge-
sproken, dat dit geschrift in onze kringen verschillend
beoordeeld wordt. Verreweg de meesten evenwel zijn er
dankbaar voor. Onzerzijds verklaren wij gaarne, er een
zeer noodige en juiste bijdrage in te zien tot het recht
verstaan van de actuele vraagstukken, die Ds H. L.
Both in zijn bekende geschrift (over de Buchmanbewe-
ging) aan de orde stelde. Men zou misschien uit den
titel van het boek van den heer Roorda willen afleiden,
dat de schrijver zich beperkt tot polemieken; maar dit zou
toch een vergissing zijn. De brochure immers is in
hooge mate „anregend“. De wijze, waarop de schrijver
positie kiest tegenover de brochure van Ds Both, geeft
hem gelegenheid, telkens terug te grijpen naar de grond-
vragen, die het debat beheerschen. Tengevolge daarvan
opent schrijver zijn lezers telkens gezichtspunten, die
voor heel de christelijke gehoorzaamheid van betekenis
zijn. Daarom gaat de betekenis van dit geschrift zeer
ver uit boven de polemische vraagstelling, die den stoet
er toe gaf. Zonder aarzeling bevelen wij haar dan ook
aan als een geschrift, dat in het algemeen uitne-
mende leiding geeft.

Opgemerkt zij nog, dat de auteur aan Ds Both in alle
opzichten recht wil doen, en zich ingespannen heeft,
diens meening op rechte wijze te verstaan.

K. S.

ROOKT

BEN HUR SIGAREN

VRAAGT NU:

BEN HUR RAMOZA de nieuwe penaal van 6 cent
UITNEMEND VAN KWALITEIT EN LICHT

Sigaretfabrieken GEBR. DE GRAAF - Zeist-Hapert (N.-Br.)

Dr L. H. K. Bleeker, Job. 2e druk. — J. B.
Wolters' U. M., Groningen, Batavia, 1935.

In de serie „Tekst en Uitleg“, „praktische Bijbelver-
klaring“, verscheen Prof. Bleekers deeltje over Job thans
in tweede druk. Of, eigenlijk gesproken, is het geen
deeltje, al is een handig formaat voor de reeks gekozen:
het is een boek van 248 bladzijden.

Dit deel heeft voor den wetenschappelijk toegerusten
— en dus gewapenden — lezer veel, dat bekoort, en
verder helpen kan: puntige vertaling, korte maar dui-
delijke exegese, en breede verwerking van tekstcritisch
hulpmateriaal.

Maar voor den niet gewapende wordt het gedrukt
door het bezwaar, dat de schrijver overal uitgaat van
andere vóór-oordeelen dan de gereformeerde, en dus
tot conclusies komt, die voor den gereformeerde onaan-
nemelijk zijn. Het duidelijkst blijkt dit uit schrijvers op-
vatting inzake de eenheid van het boek, die hij betwist,
inzake de openbaringshistorie, en in verband daarmee
ook inzake de plaats van het geloof in het bestaan van
Satan in Israëls theologisch denken, en voorts inzake
de solutie, die het boek zelf geeft van het probleem, dat
aan de orde is gesteld. Over de betekenis van het op-
treden van Elihu denkt schrijver b.v. volstrekt anders
dan onder ons Prof. Dr C. van Gelderen, in diens prach-
tige studie over Job (uitgave Kok, Kampen, onlangs
herdrukt). Ziet laatstgenoemde in Elihu's optreden een
beslissende en heilzame wending in den gang der dia-
puten, die het boek Job vermeldt, en een wegbereiding
voor de straks volgende „antwoorden“ van Jahwe, Prof.
Bleeker acht Elihu's redenen overbodig, storend, aan-
matigend, uit den stijl van het geheel vallende.

Zoo ziet men, dat over en weer door vóór-oordeelen
— het kan ook niet anders — de exegese en de canoniek
beheerscht wordt. Trouwens, van een „weddenschap“,
aangaan met Satan, kan slechts spreken, wie geheel
anders denkt dan wij. Jammer, dat bovengemelde studie
van Prof. van Gelderen door Prof. Bleeker niet vermeld
werd onder de literatuur over het boek Job.

K. S.

KERKNIEUWS

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Groningen (vac. Ds Gispén): Dr G. C. Berkouwer te Water-
graafsmeer en J. Wymenga te Scheveningen.

Groningen (vac. Ds Miedema): H. W. H. van Andel te Katen-
drecht en W. H. v. d. Vegt te Goes.

De Krim: H. J. Riphagen te Schoonebeek en D. Veenhuizen
te Valthormond.

Drietal te:

Twijzelerheide: Cand. C. v. d. Boom te Overschie, Cand. W.
B. den Brave te Zwolle en Cand. J. Janssens te Groningen.

Bedenkt voor:

Terneuzen: W. v. d. Heide te Stadskanaal.

Intrede te:

Bruchterveld: Cand. E. J. Wassink. Tekst: 2 Cor. 3:5 en 6.
Nieuwerkerk a. d. IJssel: Cand. G. Toornvliet. Tekst: Joh.
3:29 en 30.

Afscheid van:

Hijken: J. E. Boofj. Tekst: 1 Petr. 5:10 en 11.

Candidaten tot den Heiligen Dienst.

De classis 's-Gravenhage der Geref. Kerken heeft praepa-
rator geëxamineerd en met algemeene stemmen toegelaten tot
den dienst des Woords en der Sacramenten, den heer J. v.
Harmelen, cand. aan de Vrije Universiteit. De heer v.
Harmelen zal gaarne des Zondags de kerken dienen en is
bereikbaar. Zijn adres is: v. Stolkweg 32 te 's-Gravenhage.
Telef. 556957.

W. Bosch. †

Te Amersfoort is in den ouderdom van bijna 76 jaar over-
leden Ds W. Bosch, emeritus-predikant der Geref. Kerk te
Almkerk.

Adresverandering.

Het adres van Ds Joh. Jansen, emer.-predikant van de Geref.
Kerk te Wierden, is thans: Zuid-Boulevard 56 te Katwijk
aan Zee.

Militie en Militia Christi.

Met het oog op het, vooral in den laatsten tijd, veelvuldig
dienstenemen van jongelieden uit christelijke gezinnen bij de
Kon. Marine, kan het nuttig zijn de aandacht te vestigen op
het volgende:

Dat ook onze jongens tegenwoordig veelvuldiger dienstenemen
dan voorheen, is in het geheel geen bezwaar, ja kan onder
Gods zegen tot heil voor onze Marine worden.

Waar het echter om gaat is, of onze jongens geestelijk
sterk genoeg zijn om „daar“ tegen den stroom op te roeien.

Alleen zij, die voor Christus als hun Koning in eenvoudig-
heid en beslistheid durven uitkomen, zijn daar op hun plaats en
kunnen tot zegen zijn.